

Inspirationsmateriale til undervisning

Arbejdet som dagplejer

42918

Udviklet af:

Marianne Svanholt

Professionshøjskolen UCC, AMU efteruddannelse

Sydhavns Plads 4

2450 København SV

Tlf.: 4189 8130

1. Uddannelsesmålets sammenhæng til FKB/TAK

Arbejdet som dagplejer hører til i den fælles kompetencebeskrivelse (FKB) ”2629 Pædagogisk arbejde med børn og unge”.

FKB'en kan findes på www.uddannelsesadministration.dk.

Arbejdsfunktioner

Uddannelsen henvender sig til dagplejere og er målrettet de særlige rammer for dagplejen og dagplejerens ansvar og arbejdsbetingelser

”Arbejdet som dagplejer” sigter mod at give deltagerne de grundlæggende kompetencer til at varetage arbejdet som dagplejer. Dagplejeren skal selvstændigt kunne tilrettelægge trygge og udviklende rammer for det enkelte barn og for børnegruppen, igangsætte aktiviteter i et anerkendende samspil med børnene og samarbejde med forældrene omkring barnets udvikling. Dette skal ske ud fra kendskab til lovgrundlaget for dagplejen. Dagplejeren skal desuden kunne samarbejde med andre dagplejere, dagplejepædagogen og eventuelle eksterne samarbejdspartnere omkring børnegruppen. Dagplejeren skal desuden kunne forholde sig hensigtsmæssigt til de udfordringer det giver, at arbejde alene og i eget hjem med børnene.

Deltagerforudsætninger

Der kræves ingen særlige deltagerforudsætninger

Struktur

Der er tale om en form for basisuddannelse for dagplejeren, som skal sikre en grundlæggende viden om børn og dagplejerens arbejde. Det kan være relevant at få uddybet denne viden senere i form af uddannelser, som går mere i dybden med de enkelte problemstillinger. Eksempelvis gennem følgende uddannelser:

- Leg med sprog
- Børns kompetenceudvikling 0-5 år
- Samspil og relationer
- Børns leg
- Børns motorik, sansning og bevægelse
- Måltidet i pædagogisk arbejde
- Arbejdet med for tidligt fødte børn

- Børn med overfølsomhedssygdomme
- Arbejdet med udsatte og sårbare børn og unge

2. Ideer til tilrettelæggelse

Undervisningen bør tilrettelægges sådan, at der bliver en vekselvirkning mellem deltagerens praktiserfaringer og generel viden, teorier, metoder. Desuden bør der gives mulighed for, at der kan udveksles erfaringer fra arbejdet med børnene og det særlige ansvar dagplejeren står med.

Ud fra målformuleringen for uddannelsen kan undervisningen struktureres i følgende temaer.

Tema 1. Dagplejens rammer, betingelser og regler

Tema 2. Børns udvikling og trivsel

Tema 3. Tilrettelæggelse af pædagogiske aktiviteter

Tema 4. Kommunikation og voksenrolle

Tema 5. Forældresamarbejde

Tema 6. Samarbejde med andre dagplejere, dagplejepædagog og eksterne samarbejdspartnere

Den nævnte rækkefølge kan anbefales

Temaer

Tema 1. Dagplejens rammer, regler og betingelser

Som udgangspunkt for arbejdet som dagplejer, bør deltageren kende lovgrundlaget for dagplejens virksomhed samt de mest almindelige måder at organisere dagplejen på i kommunerne. Desuden bør temaet indeholde refleksioner over, hvad det betyder at arbejde alene, i eget hjem og med en lille børnegruppe. Dagplejeren har ansvaret for børnene i den tid de opholder sig i dagplejen og skal træffe mange beslutninger. Det giver et særligt ansvar og stiller store krav til både selvstændighed og evnen til at håndtere stressede situationer.

Under temaet, bør man berøre følgende emner:

- Det relevante lovgrundlag for dagplejen, eksempelvis: lov om social service, tavsheds- og underretningspligt, lov om pædagogiske læreplaner, børnemiljøloven
- Den typiske kommunale organisering af dagplejen med legestuegrupper, lokale regelsæt for dagplejen samt dagplejepædagogens rolle og funktion

som både sparringspartner og kontrolinstans

- Muligheder og begrænsninger ved at have sit eget hjem som arbejdsplads

Tema 2. Børns udvikling og trivsel

Dagplejeren har selv hovedansvaret for at kunne forstå, følge og stimulere det enkelte barns udvikling. Derfor er det nødvendigt med et bredt kendskab til mange aspekter af det 0-3 årige barns udvikling.

Temaet bør indeholde emner:

- Forståelse af og indsigt i børns psykologiske og kognitive udvikling som baggrund for at kunne stille realistiske krav og stimulere barnet
- Barnets sproglige udvikling, sprogstimulering
- Motorisk udvikling og betydning af motion og bevægelse
- Sund kost for 0-3 årige, hygiejnens betydning
- Betydningen af børns indbyrdes samspil og leg
- Tegn på at et barn mistrives

Tema 3. Tilrettelæggelse af pædagogiske aktiviteter

Dagplejeren skal både på egen hånd og i samarbejde med kolleger i legestuen kunne tilrettelægge pædagogiske aktiviteter, som imødekommer hele børnegruppens behov.

Under temaet bør man komme ind på:

- Hvordan, der kan skabes gode rammer om leg og samvær i aldersblandede børnegrupper
- Tilrettelæggelse ud fra forståelse af dynamikken i børnegruppen
- Evaluering af pædagogiske aktiviteter i forhold til udviklingsmål

Tema 4. Kommunikation og samspil

For at kunne støtte det lille barns udvikling til selvstændighed og selvværd er det afgørende, at dagplejeren er bevidst om, hvordan der kommunikeres med børnene.

Under dette tema, kan man komme ind på.

- Kommunikationens forskellige lag: ord, gestik, tonefald, kropssprog og betydningen heraf for barnets selvopfattelse og forståelse
- Vigtigheden af at barnet oplever sig som hørt og forstået, herunder betydningen af at kunne skifte til barnets synsvinkel
- Hvad det vil sige, at være "en tydelig voksen", barnets reaktioner hvis kommunikationen er uklar
- En tilgang til barnet som er præget af den voksnes blik for barnets resurser

- Metoder til at kunne vurdere betydningen af egen kommunikation i samspillet med børnene og betydningen af at kunne reflektere over sin egen pædagogiske praksis.

Tema 5. Forældresamarbejde

Forældresamarbejdet bygger på en gensidig dialog, hvor dagplejeren skal være anerkendende, imødekommende og – inden for de givne rammer – udvise fleksibilitet. Forældrenes skal informeres om barnets dag og udvikling, ligesom eventuelle misforståelser skal tages op, og eventuelle uenigheder finde en løsning. Dette skal ske ud fra forståelse og respekt for, at forskellige familier har forskellige livsbetingelser og forskellige dagliglivskulturer.

- Familiens levevilkår og forskellige familiekulturer
- Formidling af iagttagelser omkring barnet og betydningen af dagligdagskommunikation med forældrene
- Samtaler om bekymringer vedrørende barnet
- Hvordan man håndterer uenigheder respektfuldt, herunder accepterer hinandens grænser og få sat sine egne (skabe respekt for hinanden)
- Handlemuligheder ved samarbejdsproblemer, inddragelse af dagplejepædagogen, trekantssamtaler

Tema 6. Samarbejde med andre dagplejere, dagplejepædagog og eksterne samarbejdspartnere

I de fleste kommuner er der etableret legestuer, hvor dagplejere mødes jævnligt sammen med ”deres børn”. Her er der mulighed for at etablere fælles aktiviteter og sparre hinanden pædagogisk, ligesom børnene får lejlighed til at indgå i et større børnenetværk. Dagplejepædagogen er også en fast samarbejdspartner, som dagplejeren skal forholde sig til. Endelig kan der være forskellige eksterne samarbejdspartnere såsom specialister inden for ernæring, motorik eller kreative aktiviteter samt psykologer, fysioterapeuter mv.

Følgende emner kan alt efter relevans for deltagerne indgå i temaet:

- Samarbejdet omkring legestuer, teamsamarbejde og drøftelse af legestuens muligheder, -- Planlægning af fælles pædagogiske aktiviteter og kollegial sparring samt refleksion over fælles pædagogisk praksis
- Samarbejdet med de dagplejepædagogerne, deres dobbeltrolle i form af tilsyn og sparringspartner/inspirator
- Muligheder for at trække særlig ekspertise ind i forhold til arbejde med børnene
- Regler og rettigheder omkring brug af kommunens psykolog på dagområdet
- Samarbejdet med tillidsmanden, samarbejdsudvalg mv.

3. Litteraturliste mv.

Til flere af temaerne kan hentes inspiration i materialet på FOAs temaside om dagplejen: www.en-god-start.dk

Tema 1. Dagplejens rammer, betingelser og regler

Dagplejen. I dag og i morgen, Lis Nielsen, Kroghs Forlag A/S, 1997
Dagplejen – se hvad vi kan og gør, Bureau 2000, Pædagogisk sektor, FOA, 1998

Private erfaringer – offentlig service – En kvalifikationsprofil på dagplejen, B. Dybbroe,

Virksomhedsplaner – en brugsbog i dagplejen, Andersen, J. FOA, 2000

Dagplejen år 2000 – profilering og kvalitetsudvikling, Andersen, A, FOA, 2000

Dagplejernes arbejdsvilkår, Pædagogisk sektor, FOA, 1999

Vi passer også på os selv – om arbejdsmiljø i dagplejen, Pædagogisk sektor, FOA, 2000

Dagplejeren: om arbejdet i dagplejen, Jytte Høj Hammer, Dafolo, 1999-2000

Tema 2. Børns udvikling og trivsel

Dagplejepædagogik – bevidst handling i det daglige, Pædagogisk sektor, FOA, 2002

Hvis børn kunne vælge – om dagplejens pædagogik, FOA, 2002

Vi arbejder med sprogtilegnelse i dagplejen og vuggestuen, Mona Gerstrøm, Dafolo, 2008

Dagplejen set i børnehøjde, Malene Karlsson, Den Kommunale Dagpleje i Helsingør, 2008

Håndbog for dagplejere og dagplejepædagoger : sundhed, miljø og hygiejne, Per Vagn Hansen, Munksgaard Danmark, 2006

Mad til Spædbørn og småbørn 2009”, Sundhedsstyrelsen, Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

Selvfølelse at forstå sig selv og andre, Brodin og Hylander, Hans Reitzel 2003

Tema 3. Tilrettelæggelse af pædagogiske aktiviteter

Fantasi og forandring, Birgitta Kennedy, Hans Reitzels Forlag, 2002

Børns Legekultur, Andersen og Kampmann, Munksgaard, 1997

Dokumentation og evaluering i børneinstitutioner, Unni Lind, Kroghs Forlag, 2007

Tema 4. Kommunikation og voksenrolle

Dagplejen – om kommunikation og samarbejde i dagplejen, FOA, 2000

Relationer der rykker: om dagplejepædagogik, Anne Linder, Dafolo, 2009

Dagplejeren - om kommunikation og samarbejde i dagplejen. Jytte Høj Hammer, Dafolo 1999

Dagplejen: Livsform og relation, Per Schultz Jørgensen, Hans Reitzel, 2006
Pædagogisk relationskompetence, Juul og Nielsen, Forlaget Apostroof, 2002

Tema 5. Forældresamarbejde

Forældresamarbejdet i dagplejen, Pædagogisk sektor, FOA, 2002
Hvad mener forældrene om dagplejen, FOA, 2003

Tema 6. Samarbejde med andre dagplejere, dagplejepædagog og eksterne samarbejdspartnere

Dagplejepædagogen – faglighed og samarbejde, FOA
Pædagogisk relationskompetence, Juul og Nielsen, Forlaget Apostroof, 2002